

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення п'ятої сесії
обласної ради
від 20 грудня 2006 року
№ 12-5/2006

Програма розвитку агропромислового комплексу Хмельницької області на 2007-2011 роки

Загальні положення

Програма розвитку агропромислового комплексу області на 2007-2011 роки (далі – Програма) спрямована на всебічну підтримку агроформувань з метою підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, подолання тих проблем, які мають місце в сільському господарстві області.

Серед останніх: важкий фінансово-економічний стан господарств, дефіцит оборотних коштів, висока зношеність низькопродуктивної сільськогосподарської техніки веде до спрощення технології виробництва і, як наслідок, до зменшення урожайності полів і продуктивності тваринництва, що у свою чергу, збільшує собівартість продукції і, при низьких цінах, приводить до збитковості.

Відбувається зниження родючості землі, скорочується поголів'я худоби, через низький рівень заробітної плати втрачається мотивація праці. Залишається великою частка неповернутих банківських кредитів, що також приводить до примусової реалізації заставленого майна і в окремих випадках до вимушеної самоліквідації або банкрутства сільськогосподарських підприємств.

Усе це вимагає підтримки сільського господарства області всіма можливими засобами на всіх рівнях.

Саме подолання зазначених недоліків та кризових явищ у сільському господарстві області, забезпечення відтворення галузі змушує розробити і реалізувати даний документ розвитку сільського господарства на наступних п'ять років.

Програма передбачає забезпечити стабільний розвиток всіх агроформувань області на основі нових економічних підходів, фінансової підтримки, ринкової мотивації та поведінки і за рахунок цих ключових факторів створити умови для підвищення рівня роботи агропромислового комплексу.

Сформувати систему обслуговування галузей рослинництва та тваринництва на селі, що дасть можливість розширити посівні площі землекористування, наростити чисельність поголів'я сільськогосподарських тварин, підвищити їх продуктивність як у великих агроформуваннях, так і в особистих селянських господарствах.

Надати допомогу агроформуванням всіх форм власності у придбанні сортового насіння, техніки, знарядь обробітку ґрунту, засобів захисту рослин і тварин, мінеральних добрив, племінної худоби і птиці. На цій основі значно підвищити зацікавленість громадян у реалізації вирощеної продукції, підвищити її соціальний захист та створити нові робочі місця у сільській місцевості.

На основі аналізу результатів соціально-економічного розвитку за попередні роки визначено проблемні питання, цілі та завдання розвитку агропромислового комплексу області до 2011 року. Сформульовані конкретні заходи, критерії ефективності та методи їх реалізації.

Мета та основні завдання Програми

Головною метою сільськогосподарського виробництва є формування конкурентноспроможного аграрного сектора економіки шляхом впровадження у виробництво новітніх енерго- та ресурсозберігаючих технологій.

Ключові проблеми у виконанні Програми:

- зниження родючості земель унаслідок недостатніх природоохоронних, меліоративних та агротехнічних заходів у землекористуванні;
- зношення матеріально-технічної бази сільгосппідприємств;
- обмеженість власних обігових коштів підприємств та середньо- і довгострокового кредитного забезпечення;
- низький рівень заробітної плати працівників аграрної сфери та несвоєчасна її виплата;
- втрата ринків збуту продовольства і сировини;
- високий рівень безробіття, недостатня технічна оснащеність аграрного сектору.

Основні завдання Програми на 2007-2011 роки

- нарощування виробництва сільськогосподарської продукції;
- створення умов, які сприяють розвитку суб'єктів господарювання усіх форм власності;
- подальше підвищення продуктивності праці, рівня заробітної плати та вирішення проблеми погашення заборгованості з її виплати;
- збільшення зайнятості сільського населення у сільськогосподарському виробництві;
- оновлення та розвиток матеріально-технічної бази сільськогосподарської галузі;
- створення умов для стабільного збуту сировини переробній і харчовій промисловості та торгівлі.

Критерії досягнення:

- нарощування випуску валової продукції сільського господарства на 9 відсотків;
- досягнення прибутковості сільськогосподарського виробництва;
- наближення середньомісячної заробітної плати працівників сільського господарства до середнього рівня по області;
- збільшення обсягів експорту сільськогосподарської продукції.

1. Реформування аграрного сектору економіки та формування інфраструктури аграрного ринку

Основні напрями здійснення реформування аграрного сектору економіки

Реформування аграрного сектору економіки області здійснюватиметься шляхом:

- створення сприятливих умов для завершення виготовлення протягом одного року державних актів на право власності на землю у замін земельних сертифікатів власникам земельних часток (паїв);
- підвищення рівня захисту майнових прав сільського населення, сприяння реалізації прав власності громадян на майновий пай ;
- реструктуризації сільськогосподарських підприємств, створення нових та підтримка існуючих господарських структур, що утворилися у результаті реформування;
- контролю за дотриманням чинного законодавства з питань роздержавлення і приватизації землі, паювання та персоніфікації майна, реформування відносин власності в області;
- становлення фермерства та підтримки розвитку особистих селянських господарств;
- стимулювання підприємницької ініціативи;
- поглиблення інтеграційної співпраці сільськогосподарських товаровиробників та переробних підприємств;
- утвердження повноцінного ринку землі, сучасних земельно-орендних та іпотечних відносин;
- створення сучасної ринкової системи матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва;
- впровадження заходів щодо демонополізації, антимонопольного регулювання та розвитку конкуренції у сільському господарстві;
- продовження роботи по подальшому розвитку оптово-продовольчих та оптово-плодоовочевих ринків та ринків живої худоби і птиці;
- розвитку виставкової діяльності.

2. Землеробство

За період з 2003 по 2006 рік посівна площа зернових і зернобобових культур зменшилась на 4%, валове виробництво на 13%, а урожайність на 9 відсотків. У той же час досягнуто збільшення посівних площ цукрових буряків, якщо в 2003 році вони становили 42,8 тис.га, то у 2006 році було засіяно 52,6 тис.га, що дало можливість помітно збільшити виробництво цукрової сировини.

Щорічно збільшуються посівні площі таких високорентабельних технічних культур як ріпак і соя. Однак порушення паритету цін на сільськогосподарську продукцію, хронічна нестача оборотних коштів і матеріально-технічних ресурсів, особливо техніки, не дає змоги в повній мірі освоювати наявні сільськогосподарські угіддя та засівати сільськогосподарськими культурами всю орну рілля. Лише з цих причин у 2006 році було не засіяно 374 тис.га ріллі, що становить 30 відсотків від наявної.

Для забезпечення населення області продуктами харчування, тваринництва – кормами, а промисловості – сировиною, сільгосптоваровиробникам області необхідно забезпечити виробництво основних видів продукції у таких обсягах:

Назва культури	Передбачається виробити, тис. тонн				
	2007	2008	2009	2010	2011
Зерно	1310	1380	1420	1450	1500
Цукрові буряки	1600	1650	1700	1750	1800
Картопля	1050	1055	1060	1060	1065
Овочі	171	172	173	174	175
Фрукти	92	100	105	110	115

Для виконання цих завдань у виробництво будуть більш широко впроваджуватися сучасні енерго- і ресурсозберігаючі технології, із використаних широкозахватних, ґрунтообробних та посівних знарядь, а також агрегати для нульового обробітку ґрунту, що дасть змогу до 2011 року за цим методом обробити до 25 відсотків ріллі. Це дасть можливість досягти економії паливно-мастильних матеріалів до 30 відсотків, що в значній мірі знизить собівартість та підвищить конкурентноздатність усіх видів сільськогосподарської продукції.

Серед основних напрямів інтенсифікації рослинницької галузі, що приведе до збільшення обсягів виробництва всіх видів рослинницької продукції буде:

- впровадження ефективної структури посівних площ, враховуючи кон'юнктуру сучасного ринку. Особливу увагу буде приділено розширенню посівних площ таких високорентабельних культур як ріпак, цукрові буряки, соя, соняшник, ячмінь пивоварний, кукурудза на зерно, овочів, озима пшениця

та посадки лісів. На кінець п'ятирічки передбачається довести по області питому вагу в структурі посівних площ технічних культур до 12%, а цукрових буряків до 10%, довівши посівні площі цієї культури до 75 тис. гектарів. Значного розширення набудуть посівні площі кукурудзи на зерно, яка дає найвищі врожаї і є однією із важливих кормових культур. До 2011 року передбачається довести її посівні площі до 80 тис. гектарів;

- ефективне застосування органічних і мінеральних добрив, а також хімічна меліорація ґрунтів у необхідних обсягах. З цією метою щорічно прогнозується внесення на 1 га ріллі органічних добрив у межах 8 тонн, а мінеральних добрив у дозах від 100 до 120 кг у діючій речовині. З метою оздоровлення земель сільськогосподарського призначення передбачається щорічне вапнування кислих ґрунтів на площах не менше 10-15 тис. гектарів;

- підвищення родючості ґрунтів за рахунок широкого застосовування сидеральних посівів на площі не менше 60 тис.га та використання соломи і пожнивних рештків на площах понад 120 тис. гектарів. Це дасть змогу на 20-25 відсотків підвищити врожайність всіх сільськогосподарських культур та забезпечити приріст валової продукції рослинництва до 20 відсотків;

- щорічне активне впровадження інноваційного проекту щодо застосування регуляторів росту рослин на площах біля 100 тис. га, що при мінімальних затратах може дати прибавку врожаю в межах 15-20 відсотків;

- серйозну увагу буде приділено поліпшенню ведення насінництва всіх сільськогосподарських культур, збільшення виробництва садивного матеріалу плодово-ягідних культур. З цією метою буде удосконалена мережа елітних і насінницьких господарств, впроваджено у виробництво найсучасніші високоврожайні сорти і гібриди, а питому вагу висіяного елітного та високорепродукційного насіння передбачено довести до 95 відсотків.

На виконання цих завдань більш дієво буде задіяно можливості науково-дослідних установ, зокрема Хмельницької державної сільськогосподарської дослідної станції та Кам'янець-Подільського державного аграрно-технічного університету. Ці наукові заклади більш дієво буде задіяно в науково-методичному забезпеченні всіх галузевих програм та наданні сучасних рекомендацій щодо вирощування усіх сільгоспкультур;

- для раціонального та ефективного господарювання агропромислових підприємств, які здійснюють діяльність на Поліській території (згідно рішення четвертої сесії Хмельницької обласної ради від 16 грудня 1998 року № 27) запровадити щорічну підтримку зазначених сільгосппідприємств.

З метою виконання завдань передбачити кошти необхідні для відновлення та покращення матеріально-технічної бази, створення єдиного інформаційного центру для Хмельницької державної сільськогосподарської дослідної станції.

3. Відродження міжгосподарських меліоративних систем, які перебувають у комунальній власності

Відновлення функціонування меліоративних систем, що перебувають у незадовільному стані, шляхом здійснення реконструкцій, поточного та капітального ремонтів та виконання ремонтно – оглядових робіт.

Збереження та відтворення родючості ґрунтів на меліорованих землях шляхом своєчасного проведення комплексу агротехнічних заходів (культуртехнічних робіт та глибокого розпушування).

4. Тваринництво

Економічні та соціальні проблеми в розвитку агропромислового комплексу негативно вплинули на галузь тваринництва. Тільки за останнє десятиріччя по області поголів'я ВРХ скоротилося у 2.9, свиней - 2, овець і кіз - 4 рази. Виробництво м'яса зменшилось у 1.5, молока – 1.1, яєць – 1.2 рази. Не поновлюються машини і технологічне обладнання галузі. Припинили своє функціонування ряд племінних господарств.

Збільшення поголів'я в індивідуальному секторі не покривають зменшення чисельності худоби і виробництва продукції у сільгосппідприємствах, тенденція значного скорочення обсягів виробництва продукції та надходження її на ринок зберігається по всіх категоріях господарств. Переробна промисловість через зменшення надходження сировини різко скоротила обсяги випуску харчових продуктів тваринного походження, що зумовило значне скорочення споживання їх на душу населення порівняно з фізіологічно обґрунтованими нормами.

Середнє споживання продуктів на одиницю населення

	Фізіологічна норма	Фактично спожито			2005р. +,-до 1990 року	2005 “+,-“ до 2001 року	% забезпечення фізіологічної норми в 2005 році
		1990 року	2001 року	2005 року			
М'ясо, кг	85	57	34	34	-23	-	40
Молоко, кг	370	356	269	283	-73	+14	76
Яйця, шт.	283	205	121	199	-6	+78	70

Програма передбачає при відповідному зростанні чисельності поголів'я тварин і птиці, зміцненні кормової бази та підвищенні продуктивності дасть можливість наростити виробництво продукції тваринництва до обсягів, які забезпечать населення області продуктами харчування та необхідної її кількості для реалізації за межі області.

У тваринництві – базовій галузі агропромислового комплексу виробляється 45 відсотків валової продукції сільського господарства. Через складний стан вона потребує державної підтримки, у тому числі за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, які були б направлені на розвиток тваринництва, становлення його як конкурентноспроможної галузі.

З метою вдосконалення економічного стимулювання та нормативно-правового забезпечення розвитку тваринництва на регіональному рівні необхідно зосередити увагу на:

- залученні коштів місцевих бюджетів для фінансування галузей тваринництва;

- розширенні інфраструктури мережі сервісних послуг сільськогосподарським товаровиробникам, насамперед наданні послуг з питань селекції та відтворення сільськогосподарських тварин, заготівлі, переробки і реалізації тваринницької продукції;

- впровадженні прогресивних маловитратних технологій у тваринництві, підготовці та перепідготовці кадрів масових професій на селі.

На рівні всіх категорій господарств:

- слід забезпечити необхідні обсяги виробництва кормів та належні умови утримання і годівлі тварин, дотримання технологій виробництва продукції, підвищення ефективності селекційно-плеємної роботи і рівня ветеринарного обслуговування.

Прогнозовані показники розвитку галузі тваринництва на 2007 –2011 роки

№ п/п	Показники	Всі категорії господарств				
		р о к и				
		2007	2008	2008	2010	2011
1.	Виробництво: тис. тонн Молока	710	728	752	770	790
2.	М'яса	65	70	74	78	82
3.	Яєць, (млн. шт.)	300	302	304	306	308
4.	Вовна, тонн	12	12,5	13	13,5	14
5.	Продуктивність: надій на корову, кг	3380	3400	3450	3500	3560
Чисельність поголів'я в усіх категоріях господарств (тис. голів):						
1	ВРХ	412	418	426	435	443
2	У т.ч. корови	210	214	218	220	222
3	Свині	335	338	340	343	345
4	Вівці і кози	32	32,5	33	33,5	34
5	Птиці	4100	4150	4200	4250	4400

Нарощування виробництва і реалізації продукції та її переробки сприятиме поліпшенню фінансово-економічного стану господарств, забезпеченню рентабельності виробництва тваринницької продукції.

По кормовиробництву

Для досягнення прогнозованих обсягів виробництва продукції тваринництва першочергове значення є забезпечення належного рівня годівлі худоби і птиці, що базується на зростанні заготівлі кормів до рівня 60-70 цнт кормових одиниць на умовну голову на рік. Особливого значення слід надавати створенню культурних пасовищ, розширенню площ багаторічних трав, дотриманню структури посіву площ кормових культур, з кожного гектара

сіяних кормових культур одержати по 45-50 цнт кормових одиниць, продовжувати роботу по виробництву комбікормів та добавок.

По молочному скотарству

Молочне скотарство є провідною підгалуззю тваринництва, яка забезпечує виробництво молока, значної частини м'яса та органічних добрив.

Поголів'я молочних корів необхідно стабілізувати на рівні 222 тис. голів, активізувати роботу по поліпшенню генетичного потенціалу молочної худоби у сільськогосподарських товаровиробників і особливо у господарствах населення за рахунок:

- поліпшення генетичного потенціалу проводити шляхом штучного осіменіння маточного поголів'я сім'ям плідників-поліпшувачів;
- створення крупнотоварних господарств спеціалізованого молочного скотарства з продуктивністю 4,0 і більше тисяч кілограмів молока від корови та направленою вирощування ремонтного молодняку;
- удосконалення порідних і продуктивних якостей молочної стади на товарних фермах шляхом використання сучасних методів селекційно — племінної роботи.

По м'ясному скотарству

Для забезпечення населення області яловичиною згідно фізіологічних норм споживання на перспективу передбачається збільшення поголів'я великої рогатої худоби на відгодівлі та підвищення її продуктивності.

Нарощування виробництва яловичини буде здійснюватися за рахунок:

- дотримання технології інтенсивного вирощування молодня великої рогатої худоби при середньодобових приростах 700 грамів і більше та досягнення ними живої маси 450-500 кг у 18-20 місячному віці, при затратах не більше 7 кормових одиниць на 1 кг приросту;
- продовження роботи по створенню масиву м'ясної худоби та мати в 2011 році не менше 10 тисяч помісних корів;
- максимального використання можливостей племзаводу та племрепродукторів по розведенню худоби м'ясних порід.

Виконання зазначених заходів дасть змогу довести виробництво м'яса яловичини в структурі м'ясних ресурсів до 75 відсотків.

По свинарству

У виробництві м'яса 25-30% займає свинина. Тому для її нарощування необхідно:

- стабілізувати поголів'я свиней і розпочати його нарощування з тим, щоб утримувати 20 тис. голів основних свиноматок та одержувати від них у середньому за рік 16-18 поросят;
- на основну свиноматку з її приплодом щорічно заготовляти по 14-15 тонн кормових одиниць, концентровані корми мають становити 75-80% в структурі раціону;

- щорічно для господарств населення реалізовувати 200-250 тис. голів поросят.

Для поліпшення генетичного потенціалу широко використовувати можливості племресурсів та штучного осіменіння свиноматок.

По птахівництву

Враховуючи складний стан в галузі, слід здійснити заходи по підвищенню продуктивності та поетапному нарощуванню поголів'я, обсягів виробництва, зниженню собівартості та підвищенню економічної ефективності в ринкових умовах, зокрема:

- продовжувати роботу по відновленню птахофабрик, сконцентрувати поголів'я та виробництво яєць і м'яса, курчат-бройлерів. У 2011 році довести поголів'я птиці до 4,4 млн. голів, виробити 308 млн. штук яєць;

- продовжити роботу по створенню репродукторних ферм по вирощуванню племінного молодняку курей та водоплавної птиці для одержання інкубаційного яйця та вирощуванню одностатевих курчат-бройлерів

По конярству

У сучасних умовах коні використовуються на внутріфермських та господарських роботах з метою економії паливно-мастильних матеріалів та енергоносіїв. Тому слід приділити увагу:

- поліпшенню робочих і продуктивних якостей районованих порід плідниками української верхової, торійської та орловської порід.

- основну увагу приділити створенню племінних репродукторів по розведенню комбінованих порід.

По вівчарству

Існує нагальна потреба у відновленні поголів'я овець та збільшення виробництва продукції вівчарства.

Для цього необхідно:

- розвивати вівчарство м'ясо-вовнового напрямку з удосконаленням наявних порід, поліпшення продуктивних якостей, довести їх чисельність по всіх категоріях господарств до 40 тис. голів, в тому числі до 10 тис. голів в сільськогосподарських підприємствах;

- продовжити роботу по створенню племінних репродукторів з районованих порід овець, здійснити фінансово-технологічну підтримку племінного репродуктора СВК „Лабунський” Полонського району, де чисельність вівцематок збільшити до 1000 голів і забезпечити щорічну реалізацію по 200-250 голів ремонтного молодняку;

- відновити в Кам'янець-Подільському районі розведення каракульської породи овець з тим, щоб розпочати в 2010 році виробництво смужок.

Проведення виставкових заходів

З метою прискорення селекційного процесу в тваринництві, у цілях широкого використання та впровадження сучасних досягнень генетики, методів штучного осіменіння сільськогосподарських тварин, проведення аукціонів племінної худоби, а також з метою реалізації державної політики в галузях сільського господарства, харчової та переробної промисловості, сільськогосподарського машинобудування, розповсюдження новітніх технологій в агропромисловому комплексі щорічно проводити обласну виставку на базі виставочного комплексу ВАТ „Хмельницьк-головплемпідприємство”.

Для цього необхідно протягом 2007–2011 року провести роботу по реконструкції павільйонів, вигульних майданчиків, а також здійснити нове будівництво виставкових приміщень.

5. Матеріально-технічне забезпечення аграрного сектору

У сільськогосподарському виробництві використовується понад 10 тис. тракторів, 2,8 тис. зернозбиральних комбайнів, шлейф самохідних та причіпних машин. За період з 1992 до 2006 року кількість техніки скоротилася більш як у два рази, наявна кількість тракторів і комбайнів не відповідає технологічній потребі, зокрема потреба у тракторах задовольняється лише на 60%, у зернозбиральних комбайнах - на 50-54 відсотки. Унаслідок цього значно зросло навантаження на техніку (за окремими її видами воно подвоїлося), збільшилися терміни виконання основних робіт, порушуються вимоги агротехніки, збільшуються втрати врожаю. Найбільше загострилася проблема забезпечення енергонасиченими тракторами і зернозбиральними комбайнами. Потреба в них щороку зростає, а висока вартість ускладнює розв'язання проблеми.

Високий рівень зносу техніки вимагає значних коштів на її ремонт. Щорічно потрібно ремонтувати більше половини тракторів, практично всі зернозбиральні комбайни, майже всю ґрунтообробну та іншу сільськогосподарську техніку.

Для забезпечення сільгосптоваровиробників технікою на рівні технологічної потреби та її періодичне оновлення потрібно щорічно 500 млн. грн. інвестицій, що дозволить замінити 10% наявних тракторів, зернозбиральних комбайнів і ґрунтообробних агрегатів. А тому на рівні з існуючими державними програмами фінансової підтримки необхідно:

- спрямувати дії на зменшення фінансового навантаження на сільгосптоваровиробників при придбанні техніки шляхом часткової компенсації її вартості щорічно на суму у 4-6 млн. гривень;
- для збереження належної експлуатації технічних засобів зберегти мережу існуючих сервісних підприємств, відновити роботу непрацюючих.

6. Органічне агровиробництво

Органічне агровиробництво може стати одним з основних масштабних напрямків розвитку Хмельниччини, який, окрім економічної стабільності, забезпечить поліпшення соціального та екологічного стану.

Органічне агровиробництво та машинобудування для органічних технологій – унікальний шанс вийти як на внутрішній, так і зовнішній ринки з продукцією, яка на глобальному ринку забезпечує щорічне збільшення обсягів продаж у межах 15-25 відсотків та має частку доданої вартості більшу ніж традиційна продукція. Крім того, розвиток органічного агровиробництва дасть поштовх для розвитку машинобудівних підприємств, тому що ці технології вимагають специфічного обладнання, яке на сьогодні не виробляється в Україні.

Необхідність впровадження технологій органічного агровиробництва обумовлена еродованістю ґрунтів (40% площ), а згідно з технологією органічного виробництва 10% земель повинні бути відведені під зони призначені для збереження біорізноманіття рослин і комах.

При застосуванні згаданих технологій не використовуються мінеральні добрива, гербіциди та пестициди, а також використовується поверхневий обробіток ґрунту, що зменшує потреби в пальному, виключається можливість забруднення підземних вод і річок отрутохімікатами і зменшуються викиди парникових газів.

Метою впровадження технологій органічного агровиробництва є наповнення ринку продовольчих товарів продуктами харчування, які мають повноцінні харчові якості, що дасть можливість:

- освоїти виробництво продуктів харчування якісно нового рівня, які б відповідали сучасним світовим вимогам до органічної продукції;
- підвищити прибутковість господарств на 50% після двох років господарювання по органічних технологіях;
- забезпечити збільшення експортного потенціалу сільського господарства, що забезпечить додаткові надходження до підприємств області;
- поліпшити екологічний стан та бізнес-середовище для розвитку підприємництва в області.

Завдання впровадження технологій органічного агровиробництва по роках:

Запровадження технологій органічного землеробства в рослинництві, переробці рослинницької продукції на площі 203 тис. гектарів і залучення 11000 сільгосптоваровиробників та просування продукції на внутрішньому ринку.

Для забезпечення професійними кадрами організувати підготовку фахівців з органічного агровиробництва в системі профтехосвіти області:

- на 2008 рік акредитація сертифікаційної служби Міжнародним центром акредитації органічного агровиробництва (МЦОА);

- на 2009 рік просування органічної продукції на зовнішній ринок;
- на 2011 рік впровадження нових технологій, використання потенціалу бізнесу для поліпшення екологічного стану місцевості і поліпшення якості продукції.

Кожний гектар угідь, переведений на технології органічного землеробства, перші 3 роки дає економічний ефект не менше 500 грн. прибутку. Потім в результаті відновлення структури ґрунту, відновлюються біоценози, збільшується вміст гумусу і економічний ефект зростає разом з підвищенням природної родючості і зменшенням витрат на обробіток ґрунту. Через 5 років економічний ефект кожного гектару складатиме приблизно 2500 гривень. Таким чином, 3 тис. га переведених на технологію органічного землеробства уже в 2007 році дадуть додатковий прибуток підприємствам 1,5 млн. гривень.

Основні прогностичні показники розвитку органічного агровиробництва

№ п/п	Показник	Один. виміру	2007	2008	2009	2010	2011	Разом
1.	Площа земель органічного агровиробництва	тис. га	3	10	40	60	90	203
2.	Кількість сільгосп-товаровиробників	чол.	500	1500	2000	3000	4000	11000
3.	Кількість підприємств сертифікованих згідно стандартів ІФОАМ	шт.	—	—	450	1700	3500	5650
4.	Обсяг реалізованої продукції у діючих цінах	млн.грн.	9	41	167	375	705	1297
5.	Надходження податків і платежів до бюджету	млн.грн.	0,2	1	4,2	9,4	17,6	32,4
6.	Загальна потреба бюджетного фінансування	млн.грн.	1,750	1,825	1,605	1,55	1,55	8,28

7. Харчова промисловість

Метою розвитку харчової промисловості області є створення сучасного конкурентоспроможного, інтегрованого у світове товариство промислового виробництва продовольчих та супутніх товарів, здатних задовольнити продовольчий ринок та сприяти соціально-економічному розвитку регіону.

Основні завдання розвитку підприємств харчової промисловості:

- забезпечувати зростання обсягів виробництва;
- впроваджувати сертифіковані за європейськими стандартами виробництва та ресурсозберігаючі технології;
- посилювати інноваційну спрямованість та проводити пошук потенційних інвесторів;
- створювати нові робочі місця;
- налагоджувати взаємовигідну співпрацю з виробниками сільсько-господарської сировини.

Буряко-цукровий комплекс

При оптимальній тривалості виробництва (80-90 діб) заводи спроможні переробити до 2 млн. тонн цукрових буряків та виробити 230-250 тис. тонн цукру. Для цього необхідно:

- сформулювати оптимальні сировинні зони цукрових заводів з урахуванням максимального завантаження – не менше 80-90 діб переробки цукрових буряків шляхом запровадження інтеграційних процесів вирощування цукрових буряків;
- сприяти вирощуванню цукрових буряків сільськими дворами, загальноосвітніми школами, профтехучилищами тощо;
- створити потужні з сучасним прогресивним, автоматизованим обладнанням з мало затратними енергоресурсами цукрові заводи.

М'ясомолочна галузь

Переробкою м'яса займаються 4 м'ясокомбінати та більше 100 малих підприємств, ковбасних цехів.

Потреба області в м'ясі та м'ясопродуктах задовольняється лише на 35 відсотків.

Переробкою молока займаються 30 молокопереробних підприємств та малих цехів, 80% молока надходить від особистих господарств населення.

Для забезпечення приросту продукції необхідно:

- відрегулювати договірні відносини між товаровиробниками і переробниками;
- здійснити реконструкцію, розширення та оновлення потужностей м'ясомолокопереробних підприємств;
- налагоджувати тісну співпрацю з торговельними організаціями, організовувати розширену мережу фірмової торгівлі.

Очікувана ефективність виконання Програми у цій сфері

Програмою передбачено збільшення виробництва промислової продукції, надходження коштів до бюджетів усіх рівнів, зростання експорту продукції,

збільшення виробництва нових видів продовольчих товарів, створення нових робочих місць.

Основні прогностичні техніко-економічні показники розвитку підприємств харчової промисловості

<i>№ п/п</i>	<i>Показники</i>	<i>Один. виміру</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010 у</i>	<i>2011</i>
1.	Темп приросту обсягів виробництва продукції у порівняльних цінах (у % до попереднього року)	%	13,0	15,0	20,0	25,0	30,0
2.	Обсяг реалізованої продукції у діючих цінах – усього	млн.грн.	1320,0	1490,0	1750,0	2180,0	2800,0
3.	Кількість інноваційно-активних підприємств	одиниць	5	7	8	10	12
4.	Впроваджено нових інноваційних процесів	одиниць	5	7	8	10	12
5.	Освоєно нових видів продукції	одиниць	3	5	7	8	10
6.	Кількість підприємств, які сертифікували власну систему якості на відповідність державному стандарту ISO 9001-2001	одиниць	8	10	12	15	16
7.	Інвестиції в основний капітал (у фактичних цінах)	млн.грн.	200,0	250,0	300,0	350,0	400,0
8.	Надходження податків і платежів до бюджетів усіх рівнів	млн.грн.	33,0	37,0	45,0	55,0	70,0
9.	Середньооблікова чисельність працівників (основне коло підприємств)	тис. чол.	13,3	13,6	13,9	14,2	14,5
10.	Середньомісячна заробітна плата одного працівника	грн.	1100,0	1300,0	1500,0	1800,0	2300,0
11.	Створення нових робочих місць	чол.	350	400	450	500	600

8. Завдання дорадчої служби щодо розвитку села

1. Постійно працювати з сільськими (селищними) головами та центрами зайнятості з метою залучення інвестицій у сільську місцевість, що дасть можливість створювати нові робочі місця та поліпшувати добробут населення.

2. Сприяти розвитку малого та середнього бізнесу у сільській місцевості, допомагати всім бажаючим відкрити власну справу, приватні підприємства.

3. Розповсюджувати науково-технічну та ринкову інформацію шляхом надання селянам консультацій, проведення семінарів, Днів Поля, навчальних курсів, забезпечення літературою.

4. Проводити підготовку та перепідготовку кадрів шляхом проведення семінарів та навчальних курсів, Днів Поля, видання та забезпечення відповідною літературою. На основі використання навчально-виробничої бази Подільського державного аграрно-технічного університету, аграрних ліцеїв розширити підготовку та перепідготовку кадрів основних робітничих професій.

Зокрема трактористів-машиністів, водіїв автотранспортних засобів, операторів машинного доїння. В загальній кількості випускників довести їх до 60 відсотків. До цього залучати безробітних, зареєстрованих в центрі зайнятості області.

5. Для розв'язання гострих проблем в розвитку сільських громад дорадча служба має допомогти сільським жителям у виконанні наступних загальних та специфічних завдань:

- розвитку соціальної та ринкової інфраструктури села;
- запровадження технології ефективного використання об'єктів соціальної сфери сільської місцевості;
- створенні комунальних підприємств та налагодженні доступу до комунальних послуг;
- профорієнтації сільської молоді та школярів;
- підтримки розвитку народних ремесел;
- сприянні розвитку малого бізнесу;
- співпраці з громадськими організаціями, що діють на місцях.

Фінансове забезпечення дорадчої служби

(тис.грн.)

№ п/п	Статті витрат	Р о к и					Джерела фінансування
		2007	2008	2009	2010	2011	
1.	Навчання дорадників	8	9	11	14	20	обласний бюджет
2.	Навчання експертів– дорадників	6	7	8	10	13	обласний бюджет
3.	Проведення нарад–семінарів	35	40	48	58	72	обласний бюджет
4.	Надання дорадчих послуг	65	75	85	97	115	обласний бюджет
5.	Підвищення кваліфікації та навчання спеціалістів управлінь агропромислового комплексу райдержадміністрацій і господарств на базі Кам'янець-Подільського державного аграрно-технічного університету	30	30	32	32	33	обласний бюджет
6.	Видання та розповсюдження буклетів, інформаційних листків, брошур, книг, публікацій у ЗМІ тощо задля забезпечення сільськогосподарських підприємств, фермерів, приватних підприємців та сільського населення інформацією про ціни, ринки, сучасні технології,	15	20	23	26	30	обласний бюджет

	досягнення науки в зрозумілій для них формі						
7.	Єдиний інформаційний центр	150	160	170	180	190	обласний бюджет
8.	Створення та розвиток комунальних підприємств	650	720	730	800	900	обласний бюджет
9.	Забезпечення дорадників, експертів дорадників транспортом, командировочними	16	20	24	25	30	обласний бюджет
	ВСЬОГО:	975	1081	1131	1242	1403	

9. Фінансове забезпечення Програми

Фінансове забезпечення виконання заходів Програми здійснюватиметься за рахунок власних коштів та ресурсів агроформувань області, кредитів комерційних банків, інвестицій та авансів інших підприємницьких структур, а також коштів державного і місцевих бюджетів.

Видатки для реалізації заходів, передбачених Програмою розвитку агропромислового розвитку Хмельницької області на 2007-2011 роки, проводити з урахуванням реальних можливостей бюджетів у межах коштів, передбачених у відповідних місцевих бюджетах та інших джерел.

9.1. Фінансування процесів реформування

(тис. грн.)

№ n/n	Назва заходу	Роки					Джерела фінансування
		2007	2008	2009	2010	2011	
I.	Підтримка фермерських господарств						
1.	Представлення фермерів області у виставкових і представницьких заходах на обласному та державному рівні	45	50	50	55	60	обласний бюджет
II.	Формування інфраструктури аграрного ринку						
1.	Позика на розвиток діяльності обслуговуючих кооперативів	670	470	175	286	175	обласний бюджет
2.	Фінансування оптово-продовольчих, оптово-плодоовочевих ринків та ринків живої худоби і птиці	200	200	250	280	300	обласний бюджет
ВСЬОГО:		915	720	475	621	535	

9.2. Фінансове забезпечення розвитку землеробства

Із обласного бюджету для виконання розвитку землеробства необхідно спрямовувати щорічно близько 8 млн. гривень.

В першу чергу необхідна фінансова підтримка агроформувань у проведенні хімічної меліорації ґрунтів. При загальній потребі для проведення даних робіт 5,0 млн. грн. необхідна фінансова допомога у сумі 3,5 млн. грн. з подальшим нарощуванням обсягів проведення робіт.

Заслужовує уваги практика використання коштів обласного бюджету на підтримку інноваційних проектів (оплату вартості застосованих регуляторів росту сільськогосподарських рослин) у сумі 400,0 тис. грн. щорічно.

Для підтримки розвитку насінництва кукурудзи та багаторічних трав, яке останнім часом практично не проводиться в області, необхідна бюджетна підтримка у сумі 800 тис. гривень.

У зв'язку із тим, що сільгосп підприємства п'яти районів області знаходяться на поліській території, яка характеризується складними ґрунтово-кліматичними умовами, вважаємо за необхідне фінансово підтримувати ці агроформування.

Зважаючи на те, що Хмельницька державна сільськогосподарська дослідна станція проводить постійні навчання керівників і спеціалістів агропромислового комплексу області, їй необхідна бюджетна підтримка для покращення матеріально-технічної бази, створення єдиного інформаційного центру у сумі 100 тис. грн. щорічно.

Для організації роботи незалежних лабораторій по визначенню якості ріпаку та цукрового буряка необхідно у 2007 році виділити із обласного бюджету 400 тис. грн. для придбання обладнання.

Для підтримки єдиного в області сільгосп підприємства ВАТ „Летичівське”, яке займається вирощуванням садивного матеріалу плодкових культур, передбачити фінансову підтримку зазначеного формування для придбання підщепного і прищепного матеріалу, насіння садивного матеріалу, будівництва зрошення тощо.

Також для відзначення кращих райдержадміністрацій, сільськогосподарських підприємств, екіпажів, передовиків виробництва необхідно щорічно бюджетна підтримка у сумі 80,0 тис. гривень.

9.3. Фінансове забезпечення відродження міжгосподарських меліоративних систем, які перебувають у комунальній власності

Для відновлення функціонування меліоративних систем, що перебувають у незадовільному стані, шляхом здійснення реконструкцій, поточного та капітального ремонтів та виконання ремонтно – оглядових робіт та збереження і відтворення родючості ґрунтів на меліорованих землях шляхом своєчасного проведення комплексу агротехнічних заходів (культуртехнічних робіт та глибокого розпушування) необхідне фінансування з обласного бюджету в сумі 2,1 млн. гривень.

9.4. Фінансове забезпечення розвитку тваринництва

Забезпечення реалізації заходів, передбачених програмою, здійснюватиметься в межах власних коштів товаровиробників та передбачених асигнувань держбюджету на селекцію у тваринництві.

Однак, через низькі закупівельні ціни на тваринницьку продукцію, ріст цін на комбікорми та енергоносії не дає можливості у повній мірі забезпечити фінансування Програми власними коштами.

Вважати за необхідне виділити з обласного бюджету на підтримку тваринницької галузі області у 2007 році 5480,0 тис. грн., у 2008 році – 5520,0 тис. грн., у 2009 році – 5650,0 тис. грн., у 2010 році – 5660 тис. грн., у 2011 році - 5760 тис. гривень.

А саме:

- придбання для племпідприємств за імпортом племінних генетичних ресурсів особливо високої племінної цінності:

	Роки									
	2007		2008		2009		2010		2011	
	кіль- кість, голів	тис. грн.	кіль- кість, голів	тис. грн.	кіль- кість, голів	тис. грн.	кіль- кість, голів	тис. грн.	кіль- кість, голів	тис. грн.
Молочне скотарство: бугаї-плідники голштинської породи	2	200	1	100	2	200	1	100	2	200
М'ясне скотарство: бугаї-плідники абердин-ангуської породи			2	60			2	60		

- придбання для племпідприємств бугаїв-плідників вітчизняного походження особливо високої племінної цінності:

	Роки									
	2007		2008		2009		2010		2011	
	кіль- кість, голів	тис. грн.	кіль- кість, голів	тис. грн.	кіль- кість, голів	тис. грн.	кіль- кість, голів	тис. грн.	кіль- кість, голів	тис. грн.
Молочне скотарство: бугаї-плідники української чорнорябої молочної породи	4	80	2	40	4	80	4	80	4	80
М'ясне скотарство: бугаї-плідники абердин-ангуської породи			2	30			2	30	2	30

Для часткового відшкодування господарствам населення вартості за придбане племінне маточне поголів'я великої рогатої худоби, щорічно по

500тис.грн. (30% від вартості, але не більше 1500 грн., при умові збереження його до кінця наступного року);

- для здешевлення штучного осіменіння корів в особистих селянських господарствах:

	Роки									
	2007		2008		2009		2010		2011	
	кількість, тис. спермодоз	тис. грн.	кількість, тис. спермодоз	тис. грн.	кількість, тис. спермодоз	тис. грн.	Кількість, тис. спермодоз	тис. грн.	кількість, тис. спермодоз	тис. грн.
На здешевлення штучного осіменіння	100	400	120	480	140	560	145	580	160	640

- закупівля обладнання на пункти штучного осіменіння (мікроскопи, приладів розморожування сперми ТБ-010, газ плити):

	Роки									
	2007		2008		2009		2010		2011	
	кількість, шт.	тис. грн.	кількість, шт.	тис. грн.	кількість, шт.	тис. грн.	кількість, шт.	тис. грн.	кількість, шт.	тис. грн.
Обладнання (мікроскопи, Тб-010, газ плити)	50	50	60	60	60	60	60	60	60	60

- на придбання зерна для годівлі птиці виділити позику в розмірі 4,0 млн. гривень;

- на організацію та проведення виставкових заходів, проведення реконструкції та будівництва павільйонів і виставкових приміщень ВАТ „Хмельницького племпідприємство” виділяти щорічно по 200,0 тис. гривень;

- капітальний ремонт дороги до павільйонів по утриманню виставкових тварин виділити у 2007 році 50 тис. грн. та у 2008 році 50 тис. гривень.

9.5. Фінансування впровадження технологій органічного агровиробництва

Фінансове забезпечення заходів планується за рахунок залучення інвестицій від третіх сторін, а також частково за рахунок асигнувань із державного та місцевих бюджетів. Загальна потреба у бюджетному фінансуванні з обласного бюджету на 2007-2011 роки – 7,4 млн. гривень.

10. Економічна ефективність програми

Прийняття Програми забезпечить збільшення виробництва валової продукції сільського господарства проти очікуваного рівня у поточному році:

- у 2007 році - 3 %;
- у 2008 році - 5 %;
- у 2009 році - 10%;
- у 2010 році - 15%;
- у 2011 році - 20%.

Загальний обсяг виробництва валової продукції досягти на кінець 2011 року майже 3 млрд. грн. (2006 рік очікується 2,5 млрд. гривень).

Очікується збільшення обсягів реалізації продукції сільськогосподарського виробництва до 1 млрд. грн., що забезпечить збільшення надходження податків до бюджету та сплати внесків до фондів щорічно на 3-5 млн. гривень.

Забезпечуватиметься зростання фонду оплати праці до 30% в структурі собівартості продукції, середній рівень зарплати прогнозується у 2007 році підняти до 510 грн., збільшення її протягом періоду дії Програми передбачається у розмірі 1,5 - 1,7 рази, але не менше 1000 гривень.

Протягом 2007-2011 років передбачається збереження робочих місць в галузі рослинництва та тваринництва і створення нових робочих місць в сільськогосподарських підприємствах та особистих селянських господарств в кількості щорічно 500 одиниць. З цією метою в сільській місцевості набуде створення обслуговуючих кооперативів, деревообробних та швейних майстерень.

За рахунок впровадження інноваційних проектів, фінансової підтримки в галузі рослинництва економічна ефективність щорічно очікується в сумі 55-60 млн.грн., а в тваринництві 30 млн.гривень.

В результаті виконання Програми буде досягнуто:

- збільшення рівня споживання м'яса і м'ясопродуктів, молока, молокопродуктів, яєць на одну особу відповідно на 18, 20, 25% та забезпечення мінімальних норм їх споживання;

- зростання доходів населення на 12-15% за рахунок збільшення обсягів виробництва сільгосппродукції, підвищення рівня заробітної плати, проведення розрахунків за договорами оренди землі і майна.

Заходи щодо реалізації Програми розвитку агропромислового комплексу області на 2007-2011 роки

1. Наукове забезпечення сільськогосподарського виробництва.

*Хмельницька державна сільськогосподарська дослідна станція
Подільський державний аграрно-технічний університет
Обласний державний центр експертизи сортів рослин
Облдержродючість*

2. Координація напрямків діяльності сільськогосподарських підприємств всіх форм власності.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації
Управління агропромислового розвитку райдержадміністрацій*

3. Інформаційне забезпечення сільгосптоваровиробників. Провести семінари, конференції по вивченню та роз'ясненню вимог світових стандартів в агропромисловому комплексі у зв'язку із вступом України до СОТ.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації
Управління агропромислового розвитку райдержадміністрацій*

4. Моніторинг за дотриманням технологічних вимог при вирощуванні сільськогосподарських культур.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації
Управління агропромислового розвитку райдержадміністрацій*

5. Підвищення кваліфікації керівників, спеціалістів і робітників агроформувань.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації
Управління агропромислового розвитку райдержадміністрацій
Подільський державний аграрно-технічний університет
Управління освіти і науки облдержадміністрації*

6. Високоєфективне використання машинно-тракторного парку за рахунок впровадження прогресивних і енергозберігаючих технологій, досягнень науки і техніки.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації
Управління агропромислового розвитку райдержадміністрацій*

7. На основі зміцнення кормової бази, поліпшення селекційно-племінної роботи істотно підвищити продуктивність худоби і птиці, забезпечити стале зростання виробництва продукції тваринництва.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації*

Управління агропромислового розвитку райдержадміністрацій

Обласне виробниче об'єднання „Хмельницькптахопром”

ВАТ „Хмельницькголови племпідприємство”

ТОВ „Хмельницькнасія”

8. Забезпечити виробництво комбікормів для всіх видів сільськогосподарських тварин і птиці.

Обласне виробниче об'єднання „Агрокомбікорм”

Комбікормові заводи всіх форм власності

9. Забезпечити комплексне ветеринарне обслуговування по профілактиці та лікуванню сільськогосподарських тварин. Вести роботу по боротьбі з яловістю маточного поголів'я. Посилити контроль за роботою приватних ветеринарних лікарів у сільській місцевості.

Управління ветеринарної медицини в області

10. Забезпечити сукупність дій та заходів, спрямованих на задоволення потреб сільськогосподарських товаровиробників і сільського населення у підвищенні рівня знань та удосконаленні практичних навичок прибуткового господарювання, поліпшення добробуту селян та розвитку села.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації*

Управління освіти і науки облдержадміністрації

Обласний центр зайнятості

Подільський державний аграрно-технічний університет

11. Сприяти розширенню інфраструктури заготівельних підприємств по наданню сервісних послуг населенню з питань заготівлі продукції.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації*

інспекція якості та формування ресурсів сільгосппродукції

облдержадміністрації

*облспоживспілка, райдержадміністрації, міськвиконкоми (міст
обласного значення)*

12. Сприяти впровадженню на підприємствах харчової промисловості систем управління якістю та безпеки продукції.

Головне управління агропромислового розвитку

інспекція якості та формування ресурсів сільгосппродукції

облдержадміністрації

*ДП „Хмельницький регіональний центр стандартизації,
сертифікації та метрології”*

13. Сприяти налагодженню взаємовигідної співпраці підприємств харчової промисловості з сільгосптоваровиробниками.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації
райдержадміністрації, міськвиконкоми (міст
обласного значення)*

14. Сприяти збільшенню виробництва інноваційної та інвестиційної продукції на підприємствах харчової промисловості з високими оздоровчими властивостями.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації
райдержадміністрації, міськвиконкоми (міст обласного
значення)*

15. Забезпечити створення в області сприятливих умов для широкої участі підприємств харчової промисловості у виставковій діяльності.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації*

16. Для більш цільового спрямування встановлення контролю розробити і затвердити Порядки розподілу та використання коштів, передбачених Програмою і розпорядженням голови облдержадміністрації.

*Головне управління агропромислового розвитку
облдержадміністрації
райдержадміністрації*